

נוסח לא מתוקן

פרוטוקול מס' 286

מישיבת ועדת הכספים

יום ב', ו' באדר ב' התשמ"ו - 17.3.86, טעה 10.00

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

- א. טפירא - היו"ר
- א. אבוחצירא
- י. ארידור
- י. ארצי
- מ. בר-און
- ג. גדוח
- א. ורדיגר
- י. כהן
- י. מצא
- ע. סולודר
- ע. עלי
- י. צבן
- ח. רמון
- א. שלום
- ב. שליטא
- ט. שלמה
- ג. שפט
- ד. חיכון

- א. קרטנר - מזכיר הוועדה
- א. דמביץ - היועץ המשפטי לוועדה
- ס. אלחנני - יועצת כלכלית

מוזמנים:

- הממונה על שוק ההון י. דרורי
- נציב מס הכנסה י. רבינוביץ
- מ. קפוטה
- י. סרוסי
- י. אופיר
- ט. שביד

- י. בליזובסקי - משרד התעשייה והמסחר
- מ. קוק - משרד הכלכלה והתכנון
- ח. פנחסוביץ - משרד המשפטים

קצרנית:

מ. איזנברג

סדר-היום:

הצעות לסדר-היום

חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 26), התשמ"ו-

1986

171

(נגזר) ג'ום 17.3.86

חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 27), החשמ"ו-1986
 צו מס הכנסה (פטור ממס על ריבית בשל הלוואה לחובב
 חוץ) (חברת אפריקה ישראל (פימון) 1985 בע"מ)
 צו מס הכנסה (קביעת חסלומים בעד דמי פגיעה בעבודה
 וחגמול בעד יירות מילואים כהכנסה (תיקון), החשמ"ו-
 1986

הצעות לסדר-היום

ממלא מקום היו"ר י. כהן:

אני פותח את הישיבה.
 הצעה לסדר-היום לחברת-הכנסת עדנה סולודר.

ע. סולודר:

אני רוצה להזכיר לנציב מס הכנסה, שבקטנו לקבל את התפלגות ההכנסות
 על-פי המגזרים השונים, ועד היום לא קבלנו.
 ידוע לי שקיימת קרן למאבק באבטלה. אני חושב שראוי שהאוצר ימסור
 לנו דו"ח על קרן זו. אומרים שהצטבר בה סכום של מיליארד דולר. אני מבקשת
 לדעת מה עושים בכסף זה ולמה הוא מיועד.

היו"ר י. כהן:

אנו עוברים לנושא הראשון בסדר-היום:
 תקנות מס הכנסה (קביעת שיעור ריבית לענין סעיף י').

ח. רמון:

אני קבלתי פניות מראשי המסק, ראשי קונצרנים גדולים - - -

י. מצא:

הסתדרותיים?

ח. רמון:

גם הסתדרותיים וגם לא-הסתדרותיים, אני מבקש לאפשר להם להופיע
 לפני הוועדה ולהביא הטבותיהם לתקנות אלו.

היו"ר י. כהן:

קודם נשמע את נציב מס הכנסה.

ח. רמון:

יש נהלים בוועדה. אין טעם לשמוע את נציב מס הכנסה מבלי לשמוע
 חחילה את הטבותיהם.

י. רבינוביץ:

אנחנו הכנסנו תיקון בתקנות. אנחנו נותנים אופציה דולרית ואופציה
 לבנקים.

ח. רמון:

אם ראטי חברת כלל, כי"ל ואי.די.בי. חויבים שזה קריטי לעתידם, והם בכל זאת מעסיקים כמה עשרות אלפי עובדים, צריך לחת להם אפשרות להופיע לפני הוועדה.

א. קרנר:

אף אחד מהם לא פנה לוועדה וביקש להופיע.

ח. רמון:

התקנות הונחו על שולחן הוועדה רק אתמול אחר-הצהרים. עד אתמול לא ידענו שקיים הנושא הזה.

היו"ר י. כהן:

אנו נקיים דיון דחוף בנושא בהסתתפות נציגים של הגופים שהזכרתי.

חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 26), התשמ"ו-1986
חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 27), התשמ"ו-1986

היו"ר י. כהן:

אנו עוברים לנושא הבא:

חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 26), התשמ"ו-1985, וחוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 27), התשמ"ו-1986.

ד. תיכון:

אני מבין שבהעדר עליה נושא הצמיחה, - - -

י. ארידור:

כבר ירד.

ד. תיכון:

על כל פנים יש בממשלה מגמה לחידוש הצמיחה. אני חושב ששני התיקונים לחוק לעידוד השקעות הון המונחים לפנינו, מגמתם הפוכה. הם באים וקובעים שצריך לצמצם את הסיוע. לכן אני מציע שיבוא השר האחראי על עידוד השקעות הון - ויכול להיות שזה שר האוצר ויכול להיות שזה שר התעשייה והמסחר ויכול להיות שזה שר הכלכלה והתכנון - ויגיד מהי המדיניות של הממשלה בתחום הצמיחה. אי אפשר להגיד שנחתמים יותר ובפועל לתת פחות.

היו"ר י. כהן:

חוק זה נדון בזמנו בוועדה, והוועדה לא קבלה אותו בנוסח שהוגש על-ידי הממשלה. לכן השהינו את הדיון בחוקים אלה. אני מקווה שהיום באה הממשלה עם הצעות אחרות.

ח. רמון:

חוק זה עוכב לא לגופו, לפחות לא מבחינתי, אלא אנו עכבנו הדיון בחוק מכיוון שלא קבלנו חטובה על שאלחנו לגבי אופן ההשקעה של ה-150 מליון דולר ומי יקבל אותם. כיוון שזו הייתה סיבת העכוב, אני מציע שלא נתייחס עתה לסעיפי החוק, אלא נסמע מנציגי הממשלה למי ואיך יועברו ה-150 מליון דולר,

ואם נמצא כאן הטמונה על טוק ההון, אני מציע שנשמע איך יועברו ה-300 מליון
יולר הנוספים מהממשלה החליטה עליהם.

ד. תיכון:

הממשלה שינתה את המדיניות שלה, לפחות כך היא מצהירה בחוק זה.
אתה רוצה להקטין את המענק?

ח. רמון:

אתה אינך מקטין את המענק.

ח. רמון:

מוצע להקטין מענק ההטבות.

את מקיימים דיון בנושא זה, אני מציע להזמין את הבנק לפיתוח
התעשייה וקופות הגמל, כי אני רוצה להיות בטוח שהעניין סגור.

היו"ר י. כהן:

נשמע את הממונה על טוק ההון, מר יהודה דרורי.

י. דרורי:

הלוואות הפיתוח שניתנו עד יוני 1985 לא היו בחוק. זה היה הסדר
אשראי שהיה בטולי החוק. משרד האוצר החליט מ-1 באפריל השנה להפעיל שיטת
מימון חדשה במקום שיטת המימון הקודמת.

היו"ר י. כהן:

הלוואות הפיתוח לא היו מעוגנות בחוק?

י. דרורי:

לא, הן היו כלולות בחוק התקציב. השיטה הקודמת היתה בנויה על כך,
שמשרד האוצר היה לו סעיף תקציבי שנקרא "הלוואות פיתוח". הוא היה מפקיד
את הכסף בבנקים ענפיים והבנקים הללו נחננו הלוואות לזכאים, כאשר משרד האוצר
קבע מה תהיה הריבית, מה תהיה התקופה ומה יהיה המרווח של הבנק. הלוואות
אלו היו מסובסדות.

במסגרת מדיניות הממשלה לצמצם מעורבותה בטוק ההון, הגיע האוצר
למסקנה, שאין צורך בחייוך של האוצר. האוצר הגיע למסקנה שהדרך הנכונה היא
ליצור מפגש ישיר בטוק ההון בין מקורות הכסף ובין המסתמטים בו. את האלמנט
של הסבסוד שהיה טמון בהלוואה, עוד ב-1985 הממשלה המירה במענק נוסף מעבר
למענק לפי החוק לעידוד השקעות הון, שהוא 5% בממוצע.

למעשה, השיטה שאנו עומדים להפעיל כבר עברה כל הדיונים בכל

הגופים - הרשות לניירות ערך, הבורסה, בנק ישראל והבנקים, והיא מוכנה
לביצוע. ואני אפרט את השיטה.

משרד האוצר יאשר הנפקות של אגרות חוב שהמטרה שלהן היא מימון
מפעלים מאושרים, שיש להם זכאות על-פי החוק לעידוד השקעות הון. הגורם
המנפיק יכול להיות או מפעל עצמאי שמבצע את ההשקעה, או קונצרנים או קבוצת
מפעלים שיעשו את ההנפקה במרוכז או בנק ענפי שיגייס כסף ויחן הלוואות.

ד. תיכון:

לאיזו תקופה תהיינה אגרות החוב ומה יהיו התנאים שלהן?

י. דרורי:

אגיע לזה.

האפשרות למפעל בודד, יסימה למפעל גדול ולא למפעל קטן.

ח. רמון:

מה יהיה עליו?

י. דרורי:

ילך לבנק הענפי ויגייס את הכסף.

ד. תיכון:

ואם תהיה אווירה לא טובה במטק?

י. דרורי:

לכל אחד מהבנקים יש בנק ענפי.

היו"ר י. כהן:

איך מפעל בודד ידע שהבנק יתן לו הלוואה?

י. דרורי:

אם יהיה לו מעמד של מפעל מאושר לפי החוק ויהיו לו בסחונות, הבנק

יתן לו.

היו"ר י. כהן:

עד היום הבנק היה חייב לתת?

י. דרורי:

לא היה חייב. אבל אם למפעל יש בסחונות טובים, אין סיבה שלא יתן.

היו"ר י. כהן:

אבל הוא לא יהיה חייב לתת?

ח. רמון:

בתנאי האמיסיה יהיה כתוב, שהכסף מיועד למטרה זו וזו, והבנק

לא יהיה רשאי לעשות שימוש אחר בכסף, הוא יהיה מעוניין להלוות את הכסף.

אם ינפיק אמיסיה ויגייס כסף, ירצה להלוותו ולהרוויח. השאלה היא, איך

יתחלק הסכום? האם כל ה-150 מליון דולר ילכו למפעלים גדולים?

י. דרורי:

אנחנו רואים את ה-150 מליון דולר לא כחקציב אלא כאומדן. אם

יחברו שבטקום 150 מליון דולר, זה יהיה 180 מליון דולר, נאשר עוד 30 מליון

דולר. ההנחה שלנו היא, שזה יהיה באופן שוטף, לפי הביצוע.

היו"ר י. כהן:

הבנק יהיה חייב לתת כסף למפעל שיש לו בסחונות?

י. דרורי:

כן. הבנק יכתוב בחשקיף יעוד ההנפקה, ולא יוכל לעשות בכספי ההנפקה

שימוש אחר. מפעל גדול או קונצרן יכול להיות שיהיה לו כדאי להנפיק לבד.

בנק ישראל הוציא הוראות לגבי מלווה בודד.

היו"ר י. כהן:

תהיה חקרה?

י. דרורי:

הכוונה שלנו היא שלא להגביל בחקרה.

ג. שפט:

מתי יוכל לצאת בהנפקה?

י. דרורי:

בנק יוכל לצאת בהנפקות בחהליך רציף. כל שלושה חדשים הוא יצא

בהנפקה.

לכאורה היינו יכולים להסחפק בהחלטה לאשר הנפקות. אבל בגלל

מבנה שוק ההון, היינו צריכים לעשות צעד מסלים - לאפשר לקופות הגמל לקנות אגרות חוב מסוג זה. לצורך זה אנו מסנים את תקנות קופות הגמל.

ד. תיכון:

תיקון התקנות יובא לאישור ועדת הכספים?

י. דרורי:

לא, תיקון התקנות הוא בסמכות שר האוצר. אבל אנחנו יכולים להמציא

לכם את התקנות.

קופות הגמל, הרכישה שלהן תהיה על בסיס וולנטרי. קופת גמל שתרצה להמשיך לקנות אגרות חוב ממשלתיות, תוכל לעשות זאת.

ד. תיכון:

זה ענין של חטאות.

י. דרורי:

מאחר וההנחה שבאגרת חוב לא ממשלתית יש מידת סיכון יותר גדולה מאשר באגרת חוב ממשלתית, הדבר יחבטא בחטואה. אם הממשלה מנפיקה אגרות חוב ב-6.5%-6%, הקונצרנים יצטרך לצאת בהנפקה של אגרות חוב שיטאו ~~7%~~ 7.5% ריבית.

ד. תיכון:

ואם קופות הגמל לא תרצינה לקנות אגרות אלו?

י. דרורי:

השיטה לא בנויה רק על קופות הגמל. מדובר בהנפקות לציבור, סיכולות להרכש גם על-ידי קרנות הנאמנות. אין לנו הסכם עם קופות הגמל. אנחנו איננו רוצים לבסס זאת על קופות הגמל. אנחנו רוצים שזה יהיה וולנטרי. במסך השנה, יתברר שיש בעיות או שיבושים, אם יהיה צורך, נכניס שינויים. על פניה אין סיבה שהשיטה לא תעבוד.

אנחנו הודענו לגורמים שאנחנו מוכנים לקבל בקשות להנפקות, ונוציא אישורים, ומאפריל יתחילו ההנפקות.

היו"ר י. כהן:

אנחנו עיכבנו את החוק תקופה ארוכה, ובצדק, כי לא נראה היה לוועדה שלמרות שאנו בתקופה של מיתון, אפשר להרע את התנאים של החוק לעידוד השקעות הון בייחוד בקטע של גיוס הלוואות.

עכסו הביא לפנינו הממונה על שוק ההון את ההסדר שמאפשר גם לחברות גדולות לצאת באמיסיות, וגם למפעל בודדים לקבל את הכסף מהבנקים המסחריים.

לגבי קופות הגמל שמענו, שגם אם הן לא תרצינה לרכוש אגרות חוב אלו, בכל מקרה לפי הצרכים האמתיים, תעמיד הממשלה את הכסף - - -

ז. תיכונן.

אנחנו לא שמענו.

היו"ר י. כהן:

מר דרורי אמר, שאם לא יספיק הסכום של 150 מליון דולר, הם יאטרו 180 מליון דולר.

ד. תיכונן:

לא לזה הכוונה.

היו"ר י. כהן:

נשמע עתה את מר בליזובסקי.

י. בליזובסקי:

אנחנו צריכים להתייחס לשיטה זו בהקשר לאלטרנטיבה. ברגע שהממשלה החליטה ב-1 ביולי 1985 על הפסקת הלוואות הפיתוח, למעשה לתעטיה אין מקורות לקדם הסקעות. האלטרנטיבה המוצעת היא אלטרנטיבה שפותרת כמעט את כל הבעייה הזאת. היא נותנת זמינות לקונצרנים הגדולים ולחברות הגדולות ולמפעלים טובים שילכו למערכת הבנקאית. יש בעייה עם מפעלים באזורי הפיתוח, שמידת האטרקטיביות שלהם אצל הבנק קטנה יותר וכושר התחרות שלהם עם מפעלים במרכז הארץ קטן. לגבי אלה שמחקטים או יחקשו להתמודד עם מפעלים במרכז הארץ על הסכום המוגבל, לא תהיה לנו ברירה אלא להפעל את הכלי של ערבות המדינה. וערביות המדינה מגיעות לוועדה זו.

ניקח, לדוגמה, מפעל בדימונה, מפעל סזהה למפעל במרכז הארץ, המקום שלו בדימונה מבחינת הבנק כלקוח סיכול לתת בסחונות, נחות לעומת אותו מפעל בחל-אביב. ברור שהבנק בשיטה של השוק החפטי או הקרבה לשוק החפטי, יעדיף את המפעל בחל-אביב על פני המפעל בדימונה. אם נסייע באמצעות ערבות המדינה, נבטל את החסרון היחסי שיט למפעל בדימונה.

ח. רמון:

אתם תפעילו את ערבות המדינה?

י. בליזובסקי:

אנו מקווים להרחיב את ערבות המדינה לגבי מפעלים שהם נחותים מבחינת היותם לקוח לבנק.

ח. רמון:

האוצר מסכים לזה?

י. בליזובסקי:

השיטה שהציג מר דרורי, גובסה על-ידי צמרת האוצר ושר האוצר עם שר התעשייה והמסחר והנושא הועלה כחלק מהשיטה ונתקבלה החלטה ברורה. זו היתה ההצעה של שר האוצר לפתרון הדרישה שלנו להעמיד תקציב למפעלים בערי הפיתוח.

ח. רמון:

שר האוצר הסכים לזה?

י. בליזובסקי:

כן.

ח. רמון:

מהבעת פניו של מר דרורי - - -

י. בליזובסקי:

אני לא ראיתי הבעת פניו של מר דרורי, אבל אני עומד מאחורי כל מלה שאמרת.

היו"ר י. כהן:

מפעלים באזורי פיתוח, שהבנק אומר שאין להם מספיק בטחונות ולכן אינו רוצה לתת להם הלוואות, כאשר ירצו לקבל הלוואות, אתה תבוא ותבקש אישור לערבות המדינה?

י. בליזובסקי:

כן.

לשאלתו של חבר-הכנסת חיכון, האם קופות הגמל תהיינה מוכנות לרכוש את אגרות החוב שינפיקו הקונצרנים או הבנקים - אנו קיימנו דיונים עם קופות הגמל. אני אישית הולך לשווק את הסיטה. אני מנסה לשכנע את המפעל לצאת בהנפקה. אני שומע את קופות הגמל. ההתרשמות שלי, שנייר זה כפי שהציג אותו מר דרורי, הוא אטרקטיבי. זה אחד מאפיקי ההסקעה שקופות הגמל רואות כאטרקטיבי.

אנחנו לקחנו בחשבון שהריבית תהיה גבוהה יותר מהריבית על הלוואות ממסלתיות. לכן אנו משתתפים במענק-הון.

לכן מבחינת קופות הגמל התכנית היא אטרקטיבית.

י. צבן:

יש לכם תכנית-מגירה?

י. בליזובסקי:

תכנית המגירה היא לחזור לכנסת ולבקש הלוואות פיתוח. אין דרך אחרת. אם התכנית הזאת תיכשל - ואני כמעט בטוח שלא תיכשל - לא תהיה דרך אלא לחזור לתקציב ולהלוואות פיתוח. כפי שהדברים נראים היום, יש סיכוי טוב שהסיטה תצליח, והיא תפתור החלק הארי מבעיות גיוס ההון לתעסיה.

ג. שפט:

אין הגבלת סכום לגבי המפעלים?

י. בליזובסקי:

כל המפעלים הקטנים והבינוניים ימשיכו להעזר בבנקים להשקעות - הבנק לפיתוח התעסיה, הבנק למימון התעסיה וכל הבנקים להשקעות של הבנקים המסחריים. לגבי מפעלים גדולים, אנו מגבילים לפי הביצוע. אם מפעל גדול מגיש חכנית של 10 מליון דולר, לא נאשר לו להנפיק בבח-אחת, אלא לפי שלבי הביצוע.

י. ארצי:

מה הדרכים לגייס כספים מהמסקיע הפרטי עצמו?

י. בליזובסקי:

לפי חוק לעידוד השקעות הון כל מסקיע חייב להסקיע אחוז מסויים מההסקעה בהון העצמי, וזה כספו של המסקיע. אנחנו יורדים, אמנם לא לציציות, ובודקים את הדבר.

י. צבן:

150 מליון דולר אלה הם ה-150 מליון דולר המופיעים בתקציב המקורי.
שמענו על הצורך להוסיף עוד 350-400 מליון דולר.

י. דרורי:

זה קטע אחר, הוא אינו קשור לשיטה שאנו מדברים בה.

י. צבן:

לאחרונה נחטף מחדש הענין של העדפות בתנאי ההסקעה לאזורי יהודה ושומרון. האם תיקון זה בחוק יהיה כרוך בשינוי סדרי ההעדפות, כדי שעיירות הפיתוח תזכינה למעמד יותר רציני?

היו"ר י. כהן:

אנו עוברים לדיון בהצעת החוק.

ד. תיכון:

כל תיקון בחוק לעידוד הטקעות הון וכל שינוי בהסדרים הקיימים על-פי החוק, מן הדין שיענו על מצב אחד - הקטיים הפוקדים את ערי הפיתוח. אם אתה בודק את ההסדר המוצע ולו רק מנקודת הראות של ערי הפיתוח, הרי שהוא מפלה לרעה את ערי הפיתוח. מצד אחד יש בעייה של אבטלה חמורה בערי הפיתוח וכולם מדברים על הצורך במתן הטבות למפעלים בערי הפיתוח, כדי לפתור בעיות האבטלה, ומצד שני מה שעושים בפועל, על-ידי הסדר זה, יביא לכך שמצב ערי הפיתוח לא רק שלא יוטב, הוא יורע.

הסובסידיה שניתנה בעבר לאזורי הפיתוח א' וב' נעלמת על-פי השיטה החדשה שהוצגה לפנינו היום על פרטיה. ואני שואל: מדוע ביטלו את ההסדר שהיה קיים עד 1 ביולי 1985 כדי לרענן זכרוננו אזכיר שעל-פי הסדר זה ניתנו הלוואות פיתוח בריביות שונות על-פי האזורים, כך שהריבית הגבוהה חלה על אזורי המרכז ואחר-כך הריביות ירדו על-פי האזורים. שיטה זו הייתה מבוססת י"ל כך שהבנקים פנו לשוק האזרחי וגייסו כסף, והממשלה החזירה את הכסף הריבית על-ידי סובסידיה. הכסף הפך רובו ככולו לכסף ממשלתי, כאשר הממשלה מגייסת אותו על-ידי הנפקת אגרות חוב.

ההסדר החדש, אינני יודע מהו משנה מהותית. נכון שהממשלה מוותרת על הכסף שגייסה לטובת כסף שיגוייס על-ידי גורמים פרטיים.

ובאשר לזמינות הכסף, אין בטחון שכאשר המפעל יזדקק להלוואת פיתוח, יהיה לבנק הכסף, כי באותו רגע יכולה להווצר בעייה של תשואות או עודף נזילות או חוסר נזילות. וברגע שהכסף מצוי, יתברר שללקוח אין במה להטקיע. ואז מה שקורה הוא, שהלוואות הפיתוח שהיו מסובסדות, והיוו מכסיר לכוון את התעסוקה, ייעלמו.

מתוך נסיוני אני אומר לכם שהסדר זה לא יעבוד. מי שאומר שקופות הגמל יקנו את האגרון הללו באופן וולנטרי, איננו יודע מהו שח.

בזמנו אישרנו הסדר דומה לגבי המשכנאות לשיכון, ולא יצא ממנו דבר. הסדר זה קרס תחתיו עוד בטרם הוחל ביישומו. וגם הוא נחשב בחרועות שמחה. והנה לפני זמן קצר הודיע האוצר שהסדר לא בוצע.

אני חושש שכך יקרה לגבי ההסדר המוצע לגיוס כסף להטקעות בתעסיה. אתה עובד על כל-כך הרבה משתנים ואס"ים, שההסדר זה בפועל לא יעבוד. המצב ששימש רקע להצעה זו היה שונה לחלוטין מהמצב היום. זה היה לפני ששה חדשים, לפני שהתכנית הכלכלית יצאה לדרך, וצריך היה לצמצם את המעורבות של תקציב המדינה. נדמה לי שהיום המצב שונה.

ובא"ר לשימוש בכלי ייל ערבות המדינה, שיהיה ברור שאם כל מפעל יזדקק להמלצת האוצר לאישור ערבות מדינה על-ידי ועדת הכספים, שום דבר לא יצא מזה.

י. ארידור:

יצא מימוש ערבות המדינה.

ד. תיכון:

אם אתם רוצים לייסם שיטה זו, יש לכם בעייה בחחום מתן ערבויות. מדוע לא תבואו ותבקשו ונעמיד לרשותכם קרן דוגמת הקרן שהייתה בעבר, קרן לובה אליאב?

י. צבן:

קרן מתוך התקציב?

ד. תיכון:

כן.

ברור שללא מיסלקה לתרוסת את הכסף שיגוייס - אם יגוייס, כי אני מחיל ספק בכך - תאלצו את הבנקים להפקיד את הכסף במיסלקה של החשב הכללי כאשר הוא אינו מנוצל.

בסיכום - ההכרז הזה אינו מתאים לתנאים הקיימים היום. בעוד שלושה חדשים תחזרו לשיטה הישנה, שהוכיחה את עצמה, כי הסדר זה תלוש מהמציאות, אינו מסרת שום דבר ומביא לחסכון מדומה.

אני מבין שאתם אינכם זקוקים לאיסורנו, אבל אני אינני תומך בהסדר זה.

ח. רמון:

אני תומך בהצעת החוק שלפנינו ברגשות מעורבים. מה שאטרקטיבי בעיני הוא הנסיון לשחרר את שוק ההון מכבלי הממשלה. אני סבור שאם לא נשחרר את שוק ההון מכבלי הממשלה, אף פעם לא נגייס כסף מהצבור לתעשייה. הממשלה יש לה מנהג מגונה, היא מגייסת כסף, היא מוציאה אותו לצרכי התקציב, בעוד שפה היא אומרת: אני מוכנה לוותר על גיוס 150 מליון דולר, כדי שהגופים היצרניים יגייסו, ופה עלול להווצר חור בתקציב, ואינני יודע אם יקצו את התקציב. אבל הכסף הזה הולך לגופים יצרניים, וזה היה הרעיון העיקרי של גיוס הון מהצבור, לא בטביל צריכה ולא לחטלומי מסכורת, אלא למען פיתוח המסק. הבעייה היא שיש הרבה סימני מאלה סביב הנושא. אבל המצב היום גרוע יותר: גם אין הלוואות, גם אין הנפקות והמענק הוא יותר קטן.

ד. תיכון:

עדיין לא.

ח. רמון:

בפועל כן.

אם לא נאשר את הצעת החוק - ואני הייתי בין מעכביה - במצב הנוכחי, כאשר אין הלוואות פיתוח והמענק הוקטן מ-45% ל-39.2% - מתוך רצון לספר את החוק, אנו מכים מה שאף אחד מאתנו אינו רוצה להכות.

לאחר ההסברים של מר דרורי, הייתי יותר מאוור אם היינו מקבלים בצורה יותר מוחלטת את הבטחת האוצר בנושא ערבויות המדינה. אינני מטיל ספק בדבריו של מר בליזובסקי - - -

י. צבן:

מה אומר מר דרורי?

י. דרורי:

יאמר.

י. כהן:

אני הייתי מבין שיוזם ראש הוועדה יבקש בענין זה הבהרה ממשרד האוצר, כי לפעמים יש הבנה ומה ימבין משרד אחד איננו בדיוק מה שמבין המשרד האחר.

הענין של יהודה וסומרון הוא בעייתי. הבעיה היא הסיווג מחוש של האזורים, שאינו כלול בחוק לעידוד השקעות הון.

ד. תיכון:

הסיווג נקבע בחקנה הטכורפת לחוק.

ח. רמון:

אנחנו עכבנו את החוק הרבה זמן. אני רוצה לדעת את התרגום של הבנק לאמיסיה לגבי הלקוח. זה שהבנק יתן 8%-9% על האמיסיה זה דבר אחד. אני רוצה לדעת בכמה יקבל את ההלוואה מי שזקוק לה.

לכן הייתי מבקש שנקבל אחת לשלושה חדשים דו"ח ביצוע, ואם נראה שיש עיכובים, והחששות שהעלה חבר-הכנסת תיכון יתממשו, שלא ניתק לעוד שנה בלי סיוע למפעלים.

י. ארצי:

אני חושב שאנו עדיין לנסיון חשוב שלדעתי אנחנו צריכים לו לו גיבוי. זהו מהלך חדש. אני חושב שאנחנו צריכים לתת טאנס לשיטה חדשה לגיוס כספים לתעסיה, שיטה שמחליטה את החלות של המסקיע בממסלה ומחזקת את תלותו בבנק. השאלה היא - מה יהיו הקריטריונים? אני מבין שיש כוח למפעלים הידועים כמפעלים חזקים שיש להם מרשים בטוק, וכאשר יגישו תכניות פיתוח והרחבה, יקבלו את האור-הירוק אבל אותי מסריד גורם של המפעלים הבינוניים והקטנים, שיש להם פוטנציאל והם אינם יכולים לממש אותו; הייתי רוצה לדעת מה תהיה הטכניקה, כדי שלא יוצר מצב שאלה הגדולים והחזקים יקבלו - ואינני רוצה להזכיר שמות - והאחרים יפלו הכסאות.

אני מצטרף להצעה של חבר-הכנסת רמון שנקבל דיווח, ולא רק דיווח סטטיסטי, אלא גם דיווח על הקריטריונים שקובעים בשלב זה.

כאשר הציבור מסתער מחדש על הבורסה, מדוע לא ננצל זאת כדי להגביר את האטרקטיביות של ההנפקות הללו על מנת לגייס סכום גדול יותר מזה שנקב כאן? אם הדבר יצליח - והלוואי ויצליח - נוכל להגיע לסכומים גדולים יותר, כאשר הם אינם עוברים לרזרבה החקציבית, אלא מנוצלים למטרת פיתוח התעסיה.

ג. שפט:

אני רוצה לשאול שלוש שאלות:

שאלה אחת - כבר הזכיר חבר-הכנסת ארצי את המפעלים הקטנים והבינוניים, ובעיקר המפעלים שבאזורי הפיתוח. אני רוצה לדעת איך הדברים יסודרו לגביהם. איך מפעל יותר קטן לא ייחשק על-ידי הקונצרנים הגדולים והבנקים, ולא יהיה חלוי בהם לגבי תקציב הפיתוח שלו.

אם נוקטים במדיניות זו, שאני מחייב אותה, היא צריכה להיות ארוכת-טווח. אי אפשר לעשות תפנית כזאת בשוק ההון וכעבור שנה לחזור לשיטה הקודמת או לעבור לשיטה אחרת, כי שוק ההון הוא רגיש מאד. אם הממסלה הולכת לעשות צעד זה - ואני בעדו - צריך לדעת שהוא מחייב לטווח ארוך, אחרת זה יפגע בכל שוק ההון. אם החלטתם ששיטה זו היא לטווח ארוך, אני הייתי מציע לקבוע סייג של מספר שנים, ולא שמחר-מחרתיים יבוא מישהו ויגיד: די, לא מסחקים, עוברים לשיטה אחרת.

שאלה שליטת - דברו כאן על האטרקטיביות של אגרות החוב שתונפקנה.

הייתי אומר שהריבית על אגרות חוב אלו צריכה להיות גבוהה יותר, כי הקא מתחרות באגרות החוב הממשלתיות, שעליהן הריבית יותר נמוכה.

ד. תיכון:

אם אתה תסלם לאזרח ריבית יותר גבוהה על אגרות חוב אלו, כסף זה מגולגל פלוס המרווח, ואז זו תהיה ריבית אסטרונומית.

ג. טפס:

זה מה שאני רוצה להגיע אליו. אם ישלמו יותר על אגרות חוב, אנחנו צריכים לדעת כמה ישלם המפעל על ההלוואה. אם על הלוואות הפיתוח של הממשלה הוא שילם אחוז מסויים והיום יצטרך לשלם יותר, איך זה מסחרר עם הרנסביליות של המפעל לטווח ארוך, כדי שלא ניקלע שוב למצב, כפי שאנו רואים היום, שיש מפעלים שבגלל הריבית נמצאים במצב של פסיטת רגל?

י. צבן:

ענין גובה הסכום, לא ברור לי. אחס מגלים גמיסות לגבי הסכום של 150 מליון דולר עד 180 מליון דולר. אם תעמדו בפני לחצי ביקוש יותר גדולים, מה תעשו?

אני עוד אינני רואה את הקרנות מסכימות ל-150 מליון דולר, ואם תרצו להרחיב, אני רואה בזה סיכון גדול. כמי שיש לו קשר עם הקרנות, אני מתרשם שהנכונות של הקרנות ללכת לענין זה אינה גדולה ביותר.

מבלי להכנס לפולמוס האידיאולוגי, כאשר אתה כל-לך לחוץ מבחינה חקציבית ואתה פותח את הברזים בידים רועדות, אם אתה רוצה למזג את גיוס ההון לפיתוח התעשייה עם הקונספציה של שוק חפשי, אינני בטוח שהדבר הזה יעבוד וכבר רמז על כך הליבראל חבר-הכנסת דן חייכון.

אני אינני יכול לנתק את נושא ההסקעות באזורי יהודה ושומרון מהמציאות של ערי הפיתוח. כל אפיק למעבר של שקל אחד לתעועי יהודה ושומרון, צריך לסתום. אם לא תובטח בחוק זה העדפה ברורה בהטבות המס להסקעות בערי הפיתוח, אין לפי דעתי שום הצדקה לחוק זה. ואני מציע לוועדה, במיוחד לחברי במערך, שצלאו הכי דורשים דיון בסיווג מחדש של האזורים, לדרוש הכוונה של ענין ההטבות במס הניתנות בחוק זה בהעדפה ברורה לעיירות הפיתוח וסתימת הזרמת כספים ליהודה ושומרון.

א. שלום:

אני רוצה לשאול:

א. מה לגבי מפעלים במגזר החקלאי, האם גם הם יוכלו אגרות חוב?
ב. נאמר שהאוצר לא יתערב בתנאי ההנפקה. מי שיש לו אמצעים, יוכל להנפיק בתנאים יותר טובים ומי שאין לו אמצעים ינפיק בתנאים פחות טובים.

נאמר שלא יתערבו במרווח של הבנק. מכאן שהבנק למי טדצה יוסיף ולמי שלא ירצה לא יוסיף.

ס. אלחנני:

אני רוצה לשאול: מי שיכול לעמוד בתנאים אלה, מדוע צריכה להיות התערבות הן של הממשלה והן של הוועדה? איפה יכולה להיות התערבות של הוועדה? התערבות של הוועדה יכולה להיות לגבי כללי ההסקעות של קופות הגמל. מה שנאמר כאן הוא, שיטונו כללי ההסקעה של קופות הגמל. כללים אלה אינם מובאים לאישור ועדת הכספים, וחבל, כי מן הראוי שיובאו לאישור הוועדה.

ח. רמון:

לפחות לידיעתה.

ס. אלחנני:

עד כמה שאני זוכרת, 8% הם יכולים להסקיע בשוק החפטי.

ד. חיכוך:

במניות.

ס. אלחנני:

גם באגרות חוב. הדרך היחידה להבטיח מקורות היא לשנות את הכללים כך שאסור יהיה להן להסקיע יותר מאחוז מסויים באגרות חוב ודרך נוספת להגביל כמה מותר לממשלה לגייס באגרות חוב בשנה מסוימת, ואין בחוק לא זה ולא זה.

אם לא יהיה מי שיקנה אגרות החוב הללו - וקופות הגמל לא תרצינה לקנות, אני מכירה את קופות הגמל, הן חייבות לסמור על רווחיות, יש להן חוזה עם הלקוחות שלהן - - -

י. דרורי:

זו איננה הבטחה.

ס. אלחנני:

יש הבטחה לתשואה מינימלית.

י. דרורי:

הן נותנות מה שיט להן.

ס. אלחנני:

אם קופות הגמל יראו שזה לא כדאי, הן לא תקנינה אגרות חוב אלו. עברנו אתן את התהליך הזה לגבי המטכנתאות. היו שני אקטוארים משני הצדדים ולבסוף אמרו קופות הגמל שהדבר אינו כדאי להן.

לגבי מתן ערבות המדינה, אם מותר לי להסמיע כפירה בעיקר, הייתי מציעה לחברי הוועדה להזהר בכל הקשור בערבויות המדינה. מי שהיה טר האוצר, חבר-הכנסת ארידור, אמר: אני ערבויות מדינה לא בודק.

י. ארידור:

אמרתי: אני אינני בודק במובן זה אם זה יוחזר או לא, אני בטוח

שזו הוצאה תקציבית.

ס. אלחנני:

זה מה שהתכוונתי להגיד. אוחו דבר אמר סגן טר האוצר הנכחי, חבר-

הכנסת אמוראי.

ח. רמון:

חברי הוועדה גם הם חושבים כך.

ס. אלחנני:

ועדת הכספיה אינה יכולה להיות גוף אכסוטיבי, וזה הופך אותה

לגוף אכסוטיבי.

י. צבן:

את מציעה שיהיו חלויים בבנקים?

ס. אלחנני:

כל מפעל יבוא לוועדה כאשר פועלי המפעל ממתינים בשער, איך ימלאך

לבך לא לאמר ערבות למפעל?

א. שלום:

קופות הגמל אינן יכולות להנפיק אמיסיות של אגרות חוב. מדוע לא יאפשרו לקופות הגמל לתת הלוואה לחברים ללהן בתנאים מסויימים? יש לי 10,000 דולר בקופת גמל, אני רוצה שיחנו לי אחוז מסויים כהלוואה.

ד. תיכון:

רבותי, כל עוד אין יודעים מהו מחיר הכסף, איך יעבור מיד ליד ומהו המרווח, אל נאסר את ההסדר המוצע, כי אנחנו יודעים איפה מחילים, אבל איננו יודעים איפה גומרים.

אני רוצה להעלות את ההצעה של סטף ורטהימר בדבר מתן פטור או הנחה ממס לעובדים במפעל מאוטר. אם נותנים הטבות במס בתיקון מס' 27 לחוק לעידוד השקעות הון אל נסכח זאת. פעם אחת צריך לעשות סדר בענין זה כדי לעודד את עובדי התעשייה.

היו"ר י. כהן:

נשמע חשובות על השאלות מפי מר יורם בליזובסקי.

י. בליזובסקי:

לחבר-הכנסת צבן, תיקון עובדתי: מבחינת החוק לעידוד השקעות הון, ההטבות הניחנות למפעל הממוקם באזור א' פלוס ולמפעל הממוקם באזור א' הן זהות. זאת אומרת, אם יש מפעל באזור יהודה ושומרון המסווג כאזור א'-פלוס, הוא מקבל אותן הטבות כפי שהיה מקבל אילו היה מוקם באזור ירוחם, דימונה או קריית-טמונה. מטמע האין כל הפלייה לטובה או לרעה בין מפעל מאוטר ביהודה ושומרון ובין מפעל בכל אחד מישובי הפיתוח המסווגים כאזור א'.

י. צבן:

ואם לא יהיה מסווג כאזור פיתוח א"-פלוס?

ח. רמון:

למה כפר-סבא מסווגת כמרכז הארץ ואריאל לא?

י. בליזובסקי:

אני חושב שהשאלה של חברי הכנסת לגבי המפעלים הקטנים, היא במקומה.

ד. תיכון:

תראה לנו את ההעדפות לאזורי הפיתוח בשיטה זו.

ח. רמון:

ההעדפה היא במענק.

ד. תיכון:

אני רוצה שההעדפה לאזורי הפיתוח תהיה בריביות.

ח. רמון:

נגמר ענין הריביות. אמרו כמגדילים את המענק, ועכשו הבעיה היא -

הון זמין.

ד. תיכון:

אתה מוריד את מענק ההטבות.

ח. רמון:

מענק הייבון זה דבר אחר. ההלוואה אינה קשורה למענק ההטבון.

י. בליזובסקי:

אנחנו מנסים להחגבר על בעייה זו בשני אופנים: האחד - סיוע על-ידי מחן ערבות המדינה. וכאן אין צורך שועדת הכספיה תדון בכל פרויקט. ההצעה שהוצעה על-ידי חבר-הכנסת דן תיכון כבר היתה בעבר ונתנה סמכות לאוצר ולמירד הנוגע בדבר - משרד התעשייה והמסחר - על-פי קריטריונים. הדבר היה בעבר והראייה שועדת הכספיה אישרה מסגרות כאלה בעבר.

האופן השני - שימוש בבנק לפיתוח התעשייה. הבנק לפיתוח התעשייה הוא כלי ביצוע למדיניות הממשלה. במסגרת הרפורמה הזאת נבטיח לבנק לפיתוח התעשייה נתח מסויים, כך שהבנק לפיתוח התעשייה ככלי לביצוע מדיניות הממשלה יכול תמיד לשמש זרוע ביצועית להקמת מפעלי תעשייה קטנים ובינוניים באזורי הפיתוח. כך שמבחינה זו התכנית הזאת - ואני חוזר ואומר: זו תכנית נסיונית יוצריכה להבדק - נראה לנו כפי שניסינו לבדוק עם כל הגורמים, התכנית הזאת יכולה לפעול ולהצליח.

היו"ר א. שפירא:

עכשו נשמע חשובה מפי מר דרורי.

י. דרורי:

אני אטחדל להשיב על כל השאלות יחד. שיטת המימון החדשה היא חלק ממדיניות לטווח ארוך. היא איננה צעד ספורדי. יש הסכמה שהממשלה צריכה להקטין את הלאמת שוק ההון. אנו מגבילים שיטת מימון זו למפעלים מאושרים, ואנו מקווים שבעתיד נוכל לעשות זאת הרבה יותר חפשי. חבר-הכנסת תיכון, אני חולק על ההערכה שלך, ששיטת המימון החדשה שאנו מציעים נועדה לכסלון. אינני יכול להבטיח שהיא תצליח, אבל יש שבירות שהיא תצליח, למעט מקרה אחד - אם יהיה מספר בשוק ההון ואנשים לא ירצו להסקיע. בתנאים סבירים, אין סיבה שהיא לא תצליח. יחד עם זאת אני מקבל שזה דבר חדש, שזה ניסוי. אני מקבל מה שאמר חבר-הכנסת רמון, שצריך לעשות בקרה, כולל נושא הריביות האפקטיביות. אשר למפעלים קטנים, כמובן שמבחינת הנפקה, הם אינם כשירים להנפקה. הם אוכלוסיה שבעית לבנקים.

נושא הבטחונות הוא כלי ממסלתי, נושא ערבות המדינה הוא כלי ממסלתי, בכל המדינות, לא רק בישראל. ובעקרון יהיה שימוש בכלי זה. אינני יודע אם אפשר להגדיר את המסיביות של השימוש, אבל יהיה שימוש בכלי זה.

היו"ר א. שפירא:

אנחנו נבקש אישור מטר האוצר, שזה חלק מההסדר.

י. דרורי:

בחקלאות אין הנפקות עצמיות. הם ילכו לבנקים.

מ. בר-און:

למה קרנות הפנסיה ייל ההסתדרות אינן נכללות בהסדר?

י. דרורי:

כל קרנות הפנסיה אינן נכללות בהסדר, רק קופות הגמל של הבנקים. יש היום צבירה של 6 מיליארד דולר בקופות אלו. מדובר על הסקעת 2%-2.5% מצבירה זו באגרות חוב על-פי ההסדר הזה.

במה שונה הסדר זה מההסדר שהיה לגבי המשכנתאות? ההסדר לגבי

המשכנתאות היה מבוסס על חשואה למשכנן, והבנקים היו צריכים להתלב; היות והיה עדכון תלת-חדשי והאינפלציה קפצה, הדברים השתבשו. פה זה יעבוד לפי חנאי השוק. אם בשוק החשואות תהיינה יותר גבוהות, גם קופות הגמל ידרשו חשואה יותר גבוהה.

אני רוצה לקרוא קטע מדברי ההסבר שהגשנו:

כעקרון לא יתערב הממונה על שוק ההון בחנאי ההנפקות מבחינת אורך תקופה, סוג ההצמדה ושיעור הריבית. יחד עם זאת שומר לעצמו הממונה על שוק ההון את האפשרות, אם התנאים הכלכליים ותנאי שוק ההון יחייבו זאת לדעתו, לקבול כללים לגבי חנאי ההנפקות".

היו שתי אפשרויות: או להתערב מראש ולקבוע נורמות, או להתערב רק כאשר הדבר יראה לנו כנחוץ. בחרנו בדרך השניה. אם נראה שהמרווחים מתחוללים, נתערב ונקבע. הודענו מראש שלא נתערב אם המרווח לא יהיה יותר מ-2.5%. יש מספיק כלים לערוך בקרה ולתקן אם נראה שהדבר משתבש.

איך משתלב הסכום של 150 מליון דולר בתוך הסכומים היותר גדולים? החלטת הממשלה הסמיכה את שר האוצר לשחרר 450 מליון דולר, כאשר ה-150 מליון דולר הם חלק מהם. היחידות תלוי במספר גורמים. לגבי הרבעון הראשון נקבעה מסגרת של 150 מליון דולר, שזה יותר מהחלק היחסי.

אחד הגורמים החשובים הוא השימושים, והשימושים כוללים שלוש מטרות:

האחת - מימון מפעלים מאושרים; השניה - סיוע לענפים ספציפיים, ואלה כל הדברים שמדברים עליהם וכותבים עליהם עכשו בעתונים ובוועדות, כמו סולל-בונה; והשלישית - שחרור כללי לשוק ההון, שזה לאו דוקא למפעלים מאושרים, שחם מפעל שרוצה להסקיע.

החלוקה בין שני השימושים, הספציפי והכללי, עדיין לא נקבעה. היא תלויה בדיונים המחנהלים עתה.

ד. תיכון:

אני חוזר ושואל: יש שאלה של זמינות ההון ויש שאלה של מחיר ההון. אנחנו יוצאים מתקופה של אינפלציה דוהרת, ואיננו יודעים כיצד יתגלגלו הדברים. סערו בנפשכם, ההלוואה ניתנת לעשר שנים, אם החשואה על אגרות החוב תהיה גבוהה, יסלם המשקיע ויקבל הלוואה במשך עשר שנים ריבית בשיעורים גבוהים. לכן אני אומר: התכנית מגובשת עקרונית, אבל יש דברים שעוד צריך לסבת עליהם. לדוגמה, האם מותר לאיש לעשות ריפיננסיונג? אם האיש יוצא לדרך עם הון זמין בריבית גבוהה, בעצם אתה דן את המפעל הזה מהיום הראשון למוות. לכן אני מציע שתחשבו על מה שקרוי בארצות-הברית ריפיננסיונג, ותהיו זהירים כי יש בחוק זה כמה מוקשים.

היו"ר א. שפירא:

סיימנו את הדיון. ואני מביא להצבעה חק לעידוד השקעות הון - - -

ד. תיכונן:

האם הצבענו על סעיפי החוק ועכשו אתה מביא את כל החוק להצבעה?

היו"ר א. שפירא:

כן. קיימנו דיון רציני בשני החוקים, וזו הפעם הראשונה שועדת הכספיה הצליחה להביא את הממשלה לסלא רצונה גם כדי להבטיח זמינות הון לפיתוח והרחבת התעסיה.

אני מביא להצעה חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 26), התשמ"ו-1986 וחוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 27), התשמ"ו-1986.

ה צ ב ע ה

חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 26), התשמ"ו-1986 - א ו ס ר
חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 27), התשמ"ו-1986 - א ו ס ר

חבר-הכנסת ד. תיכונן הצביע נגד

חבר-הכנסת י. צבן נמנע

הסתייגות לחבר-הכנסת ד. תיכונן

היו"ר א. שפירא:

אנו עוברים לסעיף הבא:

איטור אמיסיות של אפריקה-ישראל(מימון), ב.ל.ת. מימון והנפקות, לאומי חברה למימון, סולל-בונה הנפקות.

ד. תיכונן:

אני מבקש לקבל את הפרוספטים.

א. קרטנר:

הפרוספטים מונחים על השולחן.

ד. תיכונן:

היות והם הונחו על השולחן רק עכשו ולא הספקנו לעיין בהם, אני מבקש לדחות את הדיון למחר.

היו"ר א. שפירא:

אנו דוחים את הדיון לישיבת הוועדה מחר.

צו מס הכנסה (פטור ממס על ריבית בשל הלוואה לתושב חוץ)(אפריקה-ישראל (מימון) 1985 בע"מ)

(מכתבו של שר האוצר מיום כ"ט באדר א' התשמ"ו-10.3.86)

היו"ר א. שפירא:

אנו עוברים לסעיף הבא:

צו מס הכנסה (פטור ממס על ריבית בשל הלוואה לתושב חוץ)(אפריקה-ישראל(מימון) 1985 בע"מ).

דברי הסבר לצו נשמע מפי נציב מס הכנסה, מר יאיר רבינוביץ.

י. רבינוביץ:

סעיף 16(4) מקודת מס הכנסה מסמין את חר האוצר לחת פטור על הלוואה לחבר בני אדם מקבל מחוטב חוץ. מוצע לתת פטור להנפקה של חברת אפריקה-ישראל בקשר להנפקה של אגרות חוב בדרום-אפריקה מסכום של כ-9 מליון דולר. פרעון אגרות החוב יתחיל בשנת 1988 ויסתיים בשנת 1992, ובכל שנה יפרעו 20% מהאגרות.

היו"ר א. שפירא:

לכמה שנים האגרות?

י. רבינוביץ:

לחמט שנים.

היו"ר א. שפירא:

ומה הריבית?

י. רבינוביץ:

ריבית ליבור שתיקבע אחת לשנים-עשר חודש.

ד. תיכון:

אני מבקש שיועלה לדיון בוועדה כל נוסא גיוס הכספים בדרום-אפריקה.

י. צבן:

אני מבקש שגם נוסא ההשקעות בדרום אפריקה יועלה לדיון.

ח. רמון:

נשטא זה מובא לידיעחנו בחקופה האחרונה בתכיפות הולכת וגדלה.

אחת הסיבות היא, שקשה לגייס הון. אחת הבעיות היא, שאם אתה רוצה לגייס כסף ואתה צריך לשלם מס במקור 25%, אין לך סיכוי לגייס.

להוציא כסף מדרום אפריקה, זו מצווה. לכן הייתי רוצה שיביאו

כסף מדרום אפריקה על מנת שכסף זה ישמש ליצירת חסתיח לעלייה שתבוא מדרום אפריקה. אבל זה אינו קטור לנושא שלפנינו.

כל הנושא של ניכוי מס במקור על ריבית על הלוואה לחוטב חוץ,

הוא אנכרוניסטי. סעיפים (1)(2)(3) של סעיף 1 לחוק לעידוד השקעות הון, הכל יכול להכלל בהם, אם הפקיד באוצר מחליט על כך. לקחו סעיפי חוק

וקבעו שאתה צריך להיות במסגרתם. מי שיקבע אם אתה במסגרת, זה האוצר. כלומר,

אנחנו נקבע מי יביא כסף ומי לא. קודם כל אתה צריך למצוא מי שיחן לך כסף

בתנאים סבירים. אחר-כך אתה צריך אישור של בנק ישראל, ואחר כך אישור של

האוצר. לדעתי, זה מיותר לחלוטין. מספיקה המסננת של בנק ישראל. כאשר

בונים קניון בראשון לציון, זה יכול להכנס לאחד משלושת הסעיפים המפורטים.

זה עוד טיקול דעת, זה עוד דבר שיכול לתת כוח, ויש בו פרוסקציוניזם.

היו"ר א. שפירא:

מה אתה מציע?

ח. רמון:

כיוון שעמדותי העקרונית היא, שאם בנק ישראל נתן את האישור ונמצא

המסקיע, זה מספיק. אני חושב שצריך לבטל את כל הפרוצדורה של ניכוי מס במקור,

ולא יצטרכו לבוא לבקש אישור הוועדה.

היו"ר א. טפירא:

אתה מציע שלטר האוצר תהיה הסמכות?

ח. רמון:

לא לטר האוצר, לבנק ישראל. החוק קובע שיט ניכוי במקור. צריך לבטל את הניכוי במקור על הלוואות מבחוץ. אני אינני מאמין שיט הכנסות מסעף זה.

י. רבינוביץ:

ברוב המקרים מנכיה במקור.

ח. רמון:

הייתי רוצה לדעת כמה כסף אחס מקבלים מניכוי זה במקור. קשה לי להאמין שמישהו יכול לתת הלוואה יתהיה רווחית ועוד לשלם עליה 25% מס. זה יוצא דופן. הייתי רוצה לדעת כמה גבו בסעף זה ולא יזה הלוואות לא איטרתם פטור.

לכן אני סבור שצריך לבטל את המס המנוכה במקור על הלוואות אלו.

ד. תיכון:

המצב בדרום אפריקה הוא כזה ככל אפיק שאפשר לנצל אותו כדי להעביר כספים לישראל, צריך לברך עליו. אבל מכיוון שיט כמה אפיקים רשמיים, אחד מהם הוא שאתה יכול להעביר כסף מדרום אפריקה לישראל לצורך הסקעות מאושרות. זה הסכם שנחתם בין שר האוצר המנוח ארליך וכין ראט ממטלת דרום-אפריקה, מי שמכהן היום כנשיא דרום-אפריקה. אבל סביב עניין זה מתפתחת בירוקרטיה שאינה מאפשרת להעביר את הכסף, כי אתה צריך אישור של מרכז ההסקעות וזה נמשך זמן רב.

חברת אפריקה-ישראל מצאה כנראה אפיק חדש מעניין, אפיק שבאמצעותו היא מגייסת כסף מדרום-אפריקה באמצעות הנפקת אגרות חוב, ואגרות חוב אלו ייסחרו בבורסה. לכן נשאלת השאלה: אם אנו נותנים הנחה במס הכנסה, איך אנחנו מונעים/ שאני, דן תיכון, לא אקנה את האגרת בבורסה ואוכל להנות מסעורי ריבית גבוהים.

מ. בר-און:

זה מפורט בדברי ההסבר.

ד. תיכון:

לכן לא ברור לי איך יכול להעשות הריטוח בדרום-אפריקה - - -

ח. רמון:

כאן הוא פטור ממס הכנסה בכלל.

ד. תיכון:

אבל האגרות מוצאות במטבע חוץ.

ח. רמון:

זה לא מטנה.

ד. תיכון:

האמיסיה עומדת לפרעון מידי תקופה.

י. רבינוביץ:

20% כל שנה.

ד. תיכון:

אם אני קונה אגרות חוב אלו, הפרעון שלהן בארץ ייעשה במטבע חוץ

או בטקלים?

י. רבינוביץ:

צריך לקרוא את תנאי האמיסיה.

ד. חיכון:

אין בידי תנאי האמיסיה.

היו"ר א. ספירא:

אני מצטרף לדעתו של חבר-הכנסת רמון. יש לנו ענין בגיוס כסף בחו"ל, ובפרט עכסו. יש לנו ענין שכל חברה שיכולה להביא הון מחו"ל תביא. אם אנו מטילים ניכוי במקור, איננו נותנים אפשרות לגייס כסף בחו"ל. פה יש שני אספקטים: האספקט של בנק ישראל, שחוטט מהזרמה.

ח. רמון:

גם נגובה הריבית.

היו"ר א. ספירא:

היות ואין פיחות, בנק ישראל חושש מהזרמה. אנחנו יודעים שבנושא הפיחות עלולה להיות חפנית, כי השכר במסק לעומת הדולר מ-1 ביולי 1985 עד מרס 1986 עלה ב-32%.

ח. רמון:

ומה הירידה בדולר לעומת המרק הגרמני?

היו"ר א. ספירא:

אני דברתי על השכר לעומת הדולר. מי שהוקפא מחיר מוצריו, כי הוא מכר בארץ צמוד לדולר, הוא לא מכר במרקים אלא בדולרים, או מי שמוכר לארצות-הברית בדולרים, לגביו השכר עלה מ-1 ביולי אשתקד עד מרס השנה בשלושים וכמה אחוזים. אבל זה אינו טייך לנושא שלפנינו.

אני מצטרף לדעתו של חבר-הכנסת רמון, שמי שיכול להסיג הלוואה דולרית בריבית סבירה, והוא מקבל אותה באישור בנק ישראל, אלא אם ההלוואה היא לחקופה של למעלה מ-24 חודש - - -

ח. רמון:

חמיד צריך אישור של בנק ישראל לגבי גובה הריבית.

היו"ר א. ספירא:

הוועדה צריכה לבקש לבטל ניכוי במקור על מי שמגייס הלוואות בחו"ל. אם סולל-בונה יוכל לקבל הלוואה מחו"ל, מדוע צריך להטיל עליו ניכוי במקור? זה דבר שאי אפשר לעמוד בו.

י. כהן:

רבותי, האויב של הטוב הוא הטוב מאד. עד לאחרונה לא היה סעיף בחוק שמאפשר קבלת הלוואה מחו"ל ללא חשלום מס במקור. ואנחנו "הגנבנו" סעיף המטנה בו נקבע הדבר כאשר הממונה על הכנסות המדינה ביקש אותי להגיש הסתייגות בנושא. אבל מכאן ועד לפריצת כל הסכרים - צריך לעשות חושבים. אני מציע לאשר את הצו שלפנינו ולקיים דיון על הנושא.

י. רבינוביץ:

סעיף 16(4) הוא מפברואר 1985. עד אז לא היה סעיף בענין זה.

י. צבן:

אם החלטה זו, השימוש היחיד שלה יהיה, שהיא תעזור להוציא עוד יהודים מדרום-אפריקה, אני לא אתנגד. אבל אני רוצה לשמוע מנציב מס הכנסה, שזה השימוש היחיד ואין אפשרות שיהיה סיבוב כספים בעסקאות שונות.

אני מבקש חשובה על היאלה של חבר-הכנסת רמון, באיזו מידה היה ניכוי במקור עד עכשו ואיזה הלוואות האוצר פטר ואיזה לא.

ד. חיכון:

אני חוזר לבקשתי לגבי הסעיף הקודם, כי הסעיף שאנו דנים בו קשור בהנפקה במסגרת הסעיף הקודם. אני מבקש לדעת במה מטקיעים בתעשיות עתירות הידע בנס-ציונה.

כבר אמרתי, שכל אפיק להעברת כסף מדרום-אפריקה, מן הראוי לעודד אותו, ואינני בטוח שאנו מעודדים. עד 1985 כל מי שלקח הלוואה בחו"ל, היה חייב בניכוי במקור, ואנחנו לא יצרנו - כאשר החלטנו על מתן פטור - כללים נוקטים ומפורטים למי נותנים פטור מהניכוי במקור ולמי לא. לקחנו את המטרות של החוק לעידוד השקעות הון, שהן רחבות מאד וכל דבר יכול להכנס בהן, ונתנו למישהו במסדר האוצר סמכות לתת או שלא לתת את הפטור. אני מציע לצמצם את ההרחבה הזאת על-ידי קביעת כללים ברורים ומפורטים.

י. רבינוביץ:

סעיף 16(4) ניחנה בו הסמכות לתת את הפטור. אנחנו ממליצים על מתן הפטור רק להלוואות גדולות כאשר הריבית נמוכה מהריבית המקובלת, ובמקרה שלפנינו הריבית נמוכה מהריבית המקובלת, כי היא ריבית ליבור.

לסאלה, האם זה נועד להביא כסף מדרום-אפריקה, החשובה היא בהחלט לא.

היו"ר א. שפירא:

אני מביא להצבעה צו זה.

ה צ ב ע ה

צו מס הכנסה (פטור ממס על ריבית בשל הלוואה לחושב חוץ),

החשמ"ו-1986 א ו ש ר

חבר-הכנסת י. צבן נמנע

צו מס הכנסה (קביעת חסלומים בעד דמי פגיעה בעבודה וחגמול בעד שירות במילואים כהכנסה) (תיקון), החשמ"ו-1986

(מכתבו של סר האוצר מיום כ"ו באדר א" החשמ"ו-7.3.86)

היו"ר א. שפירא:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום:

צו מס הכנסה (קביעת חסלומים בעד דמי פגיעה בעבודה וחגמול בעד שירות במילואים כהכנסה) (תיקון), החשמ"ו-1986.

דברי הסבר לצו יביא נציב מס הכנסה יאיר רבינוביץ.

י. רבינוביץ:

דמי לידה המסולמים על-ידי הביטוח הלאומי, להבדיל ממענק הלידה, חייבים במס על-פי החוק. עד היום לא נוכח מס במקור מסכום זה.

י. צבן:

איך משולם המס?

י. רבינוביץ:

מי שהגיש דו"ח היה חייב לכלול את הסכום הזה בדו"ח. היות ודמי הלידה הם תחליף למזכורת, אנו מציעים - מבלי לשנות את מהות החוק - להטיל מס.

י. צבן:

דמי הלידה באיזה שיעורים הם?

י. רבינוביץ:

75% מהזכר של האשה.

ד. חיכון:

כמה אתה רוצה להרוויח מהשינוי הזה?

י. רבינוביץ:

אינני רוצה להרוויח ולא כלום, זה איננו שינוי החוק.

ע. סולודר:

כמה חרוויח מכל העניין?

י. רבינוביץ:

איננו יודעים, אין לנו הערכה.

י. צבן:

אני מבקש שניקח בחשבון שבמספחה ששני בני-הזוג עובדים ויש ילדים, היציאה של האשה מהעבודה עקב כניסתה להריון ותהליך הלידה, כל התהליך הזה אינו מפחית את ההוצאות של המספחה אלא מגדיל אותן. למרות זאת דמי הלידה הם 75% מסכרה של האשה. ובאותה תקופה של 3 חודשים ההכנסה של המספחה קטנה. אינני חותב שיש הגיון בתקופה זו של החמרות מכל הצדדים להוסיף גם החמרה זו.

קורה לעתים - ודברתי על כך עם נציב מס הכנסה - שתשלומים אלה מסיבות כלשהן אינם מסולמים באופן חדשי שוטף, אלא יש תקלות ויש הצטברות. כאשר יש הצטברות, חישוב המס נעשה כאילו הייתה ההכנסה באותו חודש, ואין פירור של ההכנסה על-פני התקופה הרלבנטית. במפעלים גדולים יש הסדר עם המפעלים שהם פורשים את ההכנסה על-פני התקופה. אבל הניכוי במקור הוא ניכוי דרקוני. ופנו אלי כמה נשים שנפגעו באופן חמור, ואני הגשתי הצעת חוק בעניין זה.

אינני רואה בתקופה קשה זו את ההגיון בהצעה שלפנינו. אמנם אין כאן שינוי בחוק, אבל מבחינת המציאות דה-פקטו, אצל שכירים שאינם חייבים להגיש דו"ח שנתי, והם אינם בדרגות הסכר הגבוהות, חלה הרעה. יש לי ספיקות לגבי עצם העניין, אבל הייתי מוכן מדרגה מסויימת ומעלה לחייב בחוק מיסוי דמי הלידה. אם האשה מקבלת 75% מסכרה, הייתי הולך להטלת 25% במקור ולא מוסיף על כך.

ח. רמון:

כאשר דברנו על נושא הרכב הצמוד, אמרתי שגם כאשר האוצר יביא בעתיד דברים הנראים הגיוניים, אני לא אשכח את הויתור הנמנהר על הכנסה של

15 מליון דולר.

לידה זה אירוע סגורם להוצאות. האטה יוצאת ממעגל העבודה לשלושה חדשים ומקבלת 75% מסכרה, וכיוון שזה נטו, ברוב המקרים היא מקבלת מה שקבלה קודם. אומר האוצר: לא, היא לא חמסיך לקבל מה שקבלה קודם, אנחנו רוצים לפגוע בה.

היו"ר א. שפירא:

במקום לתמרץ את הילודה.

ח. רמון:

המצב היום הוא שילדת מקבלת 75% מסכרה נטו והיא אינה נפגעת.

א. דמביץ:

אבל היא צריכה להביא אישור.

ח. רמון:

ואני חושב שאנחנו צריכים להסאיר את המצב הקיים, כי אנחנו רוצים לעודד ילודה.

הייתי מבין אילו היו מציעים להטיל מס על אטה שמגיעה לשיעור מס 60%. במקרה כזה הייתי מבין את ההגיון בחיוב בניכוי במקור.

חלק מן הנשים היולדות אינן ממשיכות לעבוד שנה לאחר הלידה. אטה כזאת מקבלת 3 חדשים דמי לידה מהביטוח הלאומי וזו תהיה כל ההכנסה שלה באותה השנה, ואז מס הכנסה יתחיל "לטרטר" אותה.

אם היית אומר לי שזה מציל את חקציב המדינה, שזה מכניס 100-150 מליון דולר וכל התכנית הכלכלית בנויה על כך - הייתי שוקל זאת. אבל גם אתה אינך אומר כמה זה יכניס. לדעתי, זה יכניס סכום קטן, ואני מציע לא להטפל לסכומים קטנים אלה, מה עוד שאתם מוותרים על סכומים גדולים ביד רחבה.

אדוני היושב ראש, זה חלק מהגזירות שעליהן יש לנו ויכוח עם האוצר. לכן אני מבקש שהנו"א לא יובא להצבעה עד סיום הדיון על התקציב.

מ. בר-און:

הערה אחת לנוסח דברי ההסבר. בדברי ההסבר כתוב:

"בהחלטת הממשלה אין הכבדה על מקבלי דמי לידה". אני חושב שזה

לא "פאר" לכתוב זאת בדברי ההסבר, כי האמת היא שיש בכך הכבדה. זו הערה לגבי הנוסח.

במי מדובר? מדובר ב-99%-90% של נשים שלפני הלידה השתכרו סכומים בסדר גודל של 500-600 שקל. אם אתה מוריד במקור 25%, נשאר להן סכום של 35% שקלים. רוב הנשים הן בדרגת מס זו. אלו אינן נשים שמסתכרות 1200-1500 שקלים לחודש. לכן לגבי נשים אלו הרעה זו דה-פקטו אינה נראית לי.

י. כהן:

אני מתפלא על אבירי הצדק והשוויון שדברו לפני. אני הייתי נגד כל הרעה לגבי נשים יולדות. אבל יש מצב עובדתי, שהחוק קובע שמורידים מס מדמי הלידה. אטה יולדת, אני מניח שהיא ניוואה, עד 580 שקלים פטורה ממס. אם היית אומר, שכל הנשים פטורות ממס על דמי הלידה ורוציח עכסו להרע, נוחא. אבל מה קורה במציאות? אלה "הפריירות" מסלמות. אלו טאינן רוצות לשלם, עוקפות את החוק וטינן מסלמות. מה שמוצע עכסו הוא להטות את אלו טאינן מסלמות לאלו המסלמות. אחס יכולים להציע שכל אטה יולדת לא חסלם מס על דמי הלידה, אבל אח מטיאירים את המצב הקיים, יש בכך עידוד לאי-חסלום המס. לכן צריך להיות למסלה האומץ לבוא להגיד: אנו רוצים לבטל את החוק הקיים. אבל אין צורך לתח פרס למי שמעלימים.

י. ארידור:

חמיד שאלתי את עצמי, כאשר אני רואה את הביורוקרטיה המתפתחת: איפה נולד הביורוקרט? באיזה רגע הוא נולד? אנו עכסו נוכחים בשלב לידה של הביורוקרט, כי הביורוקרט אומר: בעצם לא חשוב לי כמה כסף זה מכניס למדינה, אני גם לא יודע כמה זה מכניס, אני רוצה שהטפסים יהיו בסדר. זו התורה של הביורוקרט. לפי הצעה זו הטפסים יהיו בסדר. אבל אנו דנים כאן לא בצדק האבסולוטי. כאשר טר האוצר הגן על המדיניות הכלכלית הוא אמר, שבאמת אין בה צדק, וההצדקה לתכנית היתה שהיא כל-כך חיונית למסק שצריך לוותר על מידה מסוימת של צדק ולהציל את המסק. אפשר לקבל השקפה כזאת, אפשר לדחות השקפה כזאת, אבל היה בה הגיון פנימי.

כאן אומרים: לא חשוב הצדק. יש נשים שיוולדות ומקבלות דמי לידה וטינן מגישות את הדו"ח, עכסו יהיה היפוכו של הצדק, כי היוולדת תצטרך למלא טפסים. כדי להתחרר מהניכוי במקור, היא תצטרך לרוץ לביטוח הלאומי ולמס הכנסה כדי לקבל את השחרור. במקום ביורוקרטיה מסוג אחד אנו מכניסים ביורוקרטיה מסוג אחר.

כל ההצדקה שיכולה להיות לסעיף כזה היא בכך, שהוא מאזן גרעון בתקציב בצורה מסמעותית, כי אם הוא אינו מאזן גרעון בתקציב בצורה מסמעותית לא הייתי רואה אותו בעדיפות ראשונה לתיקון של צדק. יש עוד תיקונים של צדק שלא עושים אותם, כי אין להם מסמעות כלכלית.

כאשר נציב מס הכנסה אומר, שהוא אינו יודע את המסמעות הכספית של התיקון הזה, על מה אנחנו מדברים? על מספר טפסים? על דיוק בריסומים?

הייתי רוצה לשאול את נציב מס הכנסה: כתוב בדברי ההסבר, שאתם מתכוונים לקבוע בצו סוגי הכנסה אחרים שיחול עליהם הניכוי במקור. הייתי רוצה לדעת מה הם סוגי הכנסה אלה.

ע. סולודר:

אחרי ששמעתי את חבר-הכנסת יגאל כהן, אני רוצה לומר, שאחרי הכל יש עוד כמה מגזרים שמש הכנסה לא "החלבט" עליהם. אני הייתי מזכירה, למשל, את דו"ח הוועדה למלחמה בהון השחור.

ד. תיכון:

למסל האחר בחסלום המס על-ידי הקבוצים.

ע. סולודר:

חבר-הכנסה דן תיכון, אנחנו המגזר היחיד שעובד לפי ספרים ומראה

ספרים.

י. רבינוביץ:

לא היחיד.

ד. תיכון:

ראית את הדו"ח של מינהל הכנסות המדינה?

היו"ר א. ספירא:

מה זה "המגזר היחיד"?

ע. סולודר:

מגזר אחד מן היחידים.

ד. תיכון:

גם ב"פיט" הפסדתם.

ע. סולודר:

אני אינני מחבייטת במגזר שלי, ואם יש בו עיוותים - הלוואי על כל עם ישראל עיוותים כאלה. אני אומרת שיש עוד מגזרים שלא מחילים עליהם חובת ניכוי במקור, ויש להחיל עליהם חובה זו לפני שעולים על היולדות המסכנות.

הייתי רוצה לדעת כמה יולדות יש בשנה ומכמה מנכים מס במקור.

י. ארידור:

יש בערך 80,000 יולדות בשנה.

ע. סולודר:

אבל לא כולן חייבות במס ולא מכולן מנכים.

אני הייתי רוצה לדעת כמה יכניס סעיף זה. היות ולנציב מס הכנסה אין תשובה, אני מציעה שעד שלא נקבל תשובה, לא נמצה אח העניין. כאשר תהיה תשובה, נסקול את העניין. אינני מדברת נגד הצו המוצע. אני מדברת נגד הבאת המגזר הזה כמגזר ראשון. הייתי רוצה לדעת מה יאר המגזרים שתחול עליהם גזירה זו.

ב. שליטא:

אני מודה שאני נמצא בדילמה מסויימת. מצד אחד אני חושב שברור גם לאוצר שהמס שיכול להגבות מסעיף זה הוא שולי מאד, ולא הוא שיציל את תקציב המדינה.

ע. עלי:

אינך יודע את הנחון. האוצר בא בלי נתונים.

ב. שליטא:

אני חושב שברור גם לאוצר, שההכנסות מסעיף זה הן שוליות, כי חלק ניכר מהיולדות בכלל לא יצטרכו לשלם מס.

ע. עלי:

על-יסוד מה אתה קובע שההכנסה מסעיף זה היא שולית?

ב. שליטא:

יש לי הערכה כזאת, שזה אינו סעיף גדול בהכנסות המדינה. אבל בעיקר אני חושב "האוצר בא לאו דוקא לטפר את מאזן התקציב, כמו שהוא בא לעשות סדר בעניין. ואני לא נגד זה. אני בעד זה. אני חושב שמינהל חקין צריך לדרוש לסחום כל-מיני פרצות כאלה, כי הצדק האלמנטרי אומר: דמי הלידה הם כמו שכר, צריך לטלה עליהם מס במקור. בכלל במינהל חקין כולם שווים וכולם משלמים מס במקור. לכן דרישתו של האוצר היא בבחינת דרישה לא מגונה. אם בגלל ענינים אנכרוניסטיים של פעם קבעו שפה אין לוקחים מס במקור, ועכשו רוצים לייטר את הקו, זה לא לגמרי מגונה. מה שצריך לעניין אוחנו זו ההכנסה הפנויה שתישאר ליולדת.

אני מבין את כוונת הצעת התיקון. אבל אינני מבין כיצד זה מיתלב עם עידוד הילודה. יש ענין לעודד את הילודה, אין ענין לעודד את הילודה? מה אתם חושבים על הנושא הזה?

חברת-הכנסת סולודר היחמסה בביטוי "היולדות המסכנות". אני אינני חושב שיש מקום לכנות את היולדות מסכנות. להפך, הן בתקופה הכי מאושרת ללדן, יש להן ילד.

אנחנו רוצים לדעת כמה יולדות יש בשנה, וכמה מהן תהיינה חייבות במס. כאשר נקבל נתונים אלה, נהיה יותר חכמים.

היו"ר י. ארידור:

הייתיבה נעולה.

הייתיבה ננעלה בשעה 12.35